

Мій інсайт або Сповідь доглядальниці

Вступне слово

В газетах у свій час успішно прижилась рубрика: «Журналіст змінює професію». Тут малось на увазі, що професійний медійник ненадовго обирає собі інше поле діяльності – йшов у перукарі, кондитери, санітари... Для чого? Звісно, для розширеного пізнання навколишнього світу, щоб потім ділитись спостереженнями, враженнями на сторінках рідного ЗМІ. Свіжа інформація – це те, що штовхає, примушує, наказує йти вперед і розстрілювати власним пером стереотипи.

По-сучасному це іменується «інсайт». За ствердженням Вікіпедії: *Інсайт* (від [англ.](#) *insight* — *проникливість, проникнення в суть, розуміння, осяяння, раптова здогадка, прозріння*) — багатозначний термін з області психології, зоопсихології, психоаналізу та психіатрії, що описує складне інтелектуальне явище, суть якого полягає в несподіваному, частковому **інтуїтивному прориві** до розуміння поставленої проблеми та «раптовому» знаходженні її вирішення. Відкриття такого рішення багатьма авторами розглядається як центральний момент творчого процесу.

Одна із моїх колежанок по імені Жанна, (ми разом працювали в обласній газеті), сама того не відаючи, подала мені гідний приклад: під «прикриттям» пішла працювати такою собі Фрекен Бок в одне багате сімейство.

Ох, і далось ж нашій колезі оте проникнення в суть зі зміною професії... Зате на «літучці» редактор відзначив її матеріал серед кращих і призначив... подвійний гонорар!

Згодився б він і мені в часи безгрошів'я. Та на жаль, я вимушена була по-справжньому змінити професію. І вийшло, що безповоротно... В журналістське середовище за віком мене вже не приймали.

Але в письменництво червоного світла на світлофорі ніхто не виставив. Отже, ця оповідь – тільки розділ майбутньої книги.

Була у діда улюблена пісня...

Я обрала собі не Фрекен Бок. Найчастіше в сім'ях потребували послуг доглядальниці. За моїм оголошенням миттю з'явилась клієнтка.

Висока, струнка, з ногами «від самих вух», одягнена в сліпучо білий майже пляжний комплект – блуза і коротенькі штанці-капрі - дама, на яку оглядаються чоловіки.

Її машина була припаркована неподалік. Ми мали пройти разом кілька метрів. І за цей короткий проміжок часу я була повністю просканована чіпким поглядом примружених очей з подовженими фарбою віями. Були якісь незначущі запитання, я відповідала з острахом і сама собі здавалось сірим мишеням перед гнучкою, готовою до стрибка кішкою.

Співбесіду я пройшла успішно, оскільки вже наступного вечора повинна була з'явитись у помешкання родини (двоповерховий котедж), яке

знаходилося у передмісті. Туди перевезли мого підопічного із лікарні.

Першу ніч я відмучилась у суцільному безсонні: дід майже не володів собою, з нього постійно булькало і булькотіло, не припинялась діарея. Поруч з дідовим фешенебельним ліжком, відведеним у кімнаті для гостей, стояв гігієнічний стілець з бортиками по боках. Хворий повинен був хапатися за ті бортики, щоб утриматись на стільці. Але у нього нічого не виходило і через це великий сірий килим на ламінатній підлозі миттю змінив свій колір на коричневий. У мене тремтіли руки і в голові тенькала думка: даремна праця, виженуть! Не справляюсь!

Треба віддати належне господині. Хоч вона й зойкала від несподіваних дідових «сюрпризів», та виганяти мене не стала. Ми промарудились з хворим ще чотири доби, остаточно зіпсувавши напоєне дорогими парфумами повітря першого поверху будинку.

Зрештою нас з моїм підопічним посадили на заднє сидіння «джипу», за кермом якого сидів зсутулений маленький дідусь з білою від сивини головою. То був Вадик, чоловік хазяйки. Разюча різниця у віці! Просто не вірилось, що ці люди можуть обмінюватись ніжностями, пестити одне одного, спати в одному ліжкові...

І все заради того, що він зробив її з Попелюшки королевою, власницею шикарного будинку, автомобіля іноземного виробництва. У будь-яку мить вона могла лікуватись на розкішних курортах (разом з ним!), подорожувати по всій Європі. Свідченням цього були кольорові фотознімки, розвішані по стінах просторих

кімнат котеджу: гарненька білявка на повний зріст, а поруч – згорблений дідок із щасливою усмішкою на старечих устах...

Нарешті ми з підопічним дістались до його «апартаментів» - скромної двокімнатної кооперативної квартирки на другому поверсі. Діда втиснули у його покої, роздягли і вклали у прогнуте ліжко. Він аж засміявся, нарешті відчувши себе господарем у своїй хаті.

Коли донька із зятем, розцілувавши хворого батька, покинули приміщення, мені також стало легше. У холодильнику було все необхідне, у шафці – достатньо ліків. Що ще? Наче усе як слід. Підопічний солодко заснув після тривалих нападів діареї, нарешті йому щось-таки допомогло.

Почалися наші будні. Дідові найняли масажиста-реабілітолога. Але попри всі його зусилля хворий не бажав підніматись і шкандибати, волочачи за собою паралізовану ногу. Вони дружно поливали один одного нецензурною лайкою протягом того часу, який було відведено для тренувань. Так продовжувалось цілих десять днів.

Я шукала ключик до підопічного недовго. Просто слідкувала за його настроєм і поведінкою. Коли у нього було все гаразд з фізіологією, коли він був ситий і задоволений, - з його спальні було чути пісні. В основному застільні, недарма ж він колишній директор ресторану! Улюблена його пісня, з якої починався кожен ранок:

*Гей, наливайте повнії чари,
Щоб через віncia лилося...*

Більше жодного рядка він не пам'ятав. Тому, трохи помовчавши, починав знову і знову в ударному темпі... Я спробувала перемкнути його на інші мотиви.

І це спрацювало! Тепер залишалось тільки перелистувати сторінки шансону. Ми з ним упевнено тренувалися співати і масажист міг тільки заздрити бадьорості хворого у ці моменти.

Так з нехитрими пісеньками ми з ним шкандибали до ванної кімнатки, втискувались на спеціальний стільчик і майже разом викупувались під душем. Він радів мов дитина – свіжість білизни, розчесаний гребінцем поріділий чубчик, зрізані нігтики...

У лікарні

Згодом для профілактики хворого поклали до лікарні. В окрему палату з місцем для доглядальниці. Звісно, що мені і на квартирі набридав підопічний, я вже по-справжньому стомилась, а тут доводилось терпіти його присутність ще й уночі! Без мене він не давав згоди ні лікуватись, ні тренуватись з реабілітологом, ні харчуватись лікарняними стравами. Я мусила водити його по довгому 50-метровому коридору вранці і ввечері, щоб не утворювались пролежні, щоб розминались суглоби. Доводилось спекулювати його пристрастю до жінок.

- Там, в кінці коридору, вас чекає чарівна дама. Вона сказала, що пам'ятає, як ви були на директорській посаді!

І дід починав по-бойовому крокувати, демонструючи вправність колишнього Казанови. Мені ставало легше тримати його, височенного, на своїх

плечах і ми діставались до заданого місця без проблем. Там дійсно стояла якась жінка і задумливо дивилась у вікно. Слава Богу, що дід забував, заради чого чалапав у кінець коридору. Розвертались та й ішли у зворотній бік.

Треба сказати, що тутешні санітарочки були не в захваті від моєї присутності, адже їм зазвичай родичі доплачували за догляд. А тут вони не отримали ні копійки, тому й спілкувались зі мною дратівливо й сердито. Скоро хворого виписали, термін профілактичного лікування скінчився.

У фейковий санаторій!

Минав сьомий місяць мого «нянькування» з підопічним. Працювала майже без вихідних, без виходу на свіже повітря, без спілкування з людьми... А дідова хвороба тим часом набувала ускладнень: починалась маячня, втрата пам'яті, нерозуміння елементарних навичок у виконанні природніх потреб. Не хотів ходити, відмовлявся митися у ванній, розривав підгузки. Зрештою почав розкидати по своїй кімнаті те, що мало бути у підгузках.

Якраз на це дійство нагодилиась його доня і в неї округлились очі:

- Батьку, що ти робиш? Ти при своєму розумі?!

Дід у відповідь мимрив щось про те, що він не вдома, що це якийсь гуртожиток і взагалі йому треба негайно зійти з того трамваю, в якому він їде. А для більшої певності повідомив, що вранці був на базарі і накупив свіжої риби.

Донька злякано замахала руками:

- Що ти верзеш! Ти вдома! І нікуди не ходив, ні на який базар! Лінуєшся навіть вставати з постелі, від масажів відмовляєшся!

- Так! – рішуче перебив її батько, - скажи мені, в чому я повинен вийти на люди? Ти ж мене обідрала, як липку – ні одягтися, ні взутися!

- Що! – заволала донька, - тобі мало одягу!

І в той же час із гардероба полетіли на дідову постіль плащі, сорочки, костюми, капелюхи, галстуки...

Він жартома відбивався, але в очах у нього часом і справді з'являлось якесь за давнє невдоволення, Непрості відносини. Їх навіть родинними важко назвати. У семирічному віці доньки він покинув дружину. З тих пір почав жити з іншою, а з дитиною зустрічався дуже рідко. І кожного разу ніби намагався згладити свою вину дорогими подарунками, найдорожчими солодощами. Школярка вмить зрозуміла, що її прихильність купують будь-якою, хоч і найвищою ціною. І не зупинялася перед вибором подарунків, подорожуючи з татом по крамницях. Він винен був, він їй заборгував! Так тривало до першого невдалого шлюбу, до другого... І зрештою, вкінцець спустошеною, повернулася із далеких «заміжжів» до татусевої домівки. В той час і татусь розлучився з черговою своєю обраницею.

Зажили удвох. Не сказати, що були дуже раді щоденному спілкуванню. Донечці увесь час хотілось чогось яскравого, недсяжного, найкращого – це був її улюблений коник-стрибунець, яким вона звикла діставати татуса. Скоро їй набридла квартира у «сталінці» - продали. Придбали в іншому місці. Знов -

не таке. Зрештою старому набридли переїзди. Він, прокидаючись, уже не міг второпати, де знаходиться. Отаборились у кооперативному будинку, цього разу назавжди. Бо доцюні трапився заміж. Ура! Саме той, якого хотілось. Кожне її бажання виконувалось блискавично. Спочатку наче й дріб'язкові примхи: прикраси, вбрання, взуття, а далі – заміський будинок. Будь-ласка! Побудував Вадик – і року не минуло. Саме такий, як схотілося «принцесі».

А у сивоголового «принца» була своя історія. Поки фліртував з молоденькою довгоногою красунею, дружину розбив параліч. У пошуках (нібито!) серйозного лікування відправив її до двох дорослих доньок за кордон, щоб вони визначились із лікарнею. В ту країну, де ще раніше влаштував свою матір-довгожительку в пансіонат для пристарілих. Поступово обидві жінки, одна за одною, пішли в інші світи. Нікому не стали тягарем...

Для Вадика почалася, а вірніше продовжилась, улюблена гра. Він – у головній ролі! Мазунчик! Треться об щічки звабливої цивільної дружиноньки, вимагаючи ласки і ніжностей. Має право! Он, у дворі, подарунок, сяючий «Ніссан»! У шкатулці – діаманти, у гардеробі – шуби з дорогоцінного хутра. А у шухляді письмового столу – путівки в Карлові Вари.

Дітей цивільна дружина не могла мати, ще в підлітковому віці лікарі їй зробили операцію, помітивши пухлину на яєчнику. Врятувати здатність дітонородження не вдалось. З тих пір у неї почався надмірний, майже патологічний потяг до домашніх пухнастиків. У заміському будинку час від часу

примножувалась кількість котів та собак. Але про це – пізніше.

Мій підопічний вже не дружив з головою.

Доглядати його я ще могла, а донька прийняла своє рішення: відправити батька у будинок для пристарілих.

- Там безліч медичних працівників, - переконувала вона мене. – У нього буде окрема кімната, всі умови. А я буду приїздити щотижня. Адже там мешкає і моя мама. Вона психічно хвора, няньок вже не наймаємо.

Десь підсвідомо я розуміла, що це неправильно, але втома вже настільки зборола мене, що я й не думала заперечувати. Все сталося вже наступного дня. Батька треба було негайно виписати з квартири, де власницею автоматично ставала вона, оскільки мала цю прописку. З цією метою донька почала ніжити батька, називаючи його рідненьким та хвореньким, прагнучи навіяти йому думки про санаторій, про курорти, яких у житті він відвідав чимало.

Під'їхали з речами до відділення паспортного столу, до автомобіля підійшла працівниця і спитала діда:

- Ви дійсно хочете назавжди виписатись із власної квартири? Ви розумієте, що більше туди не повернетесь?

Дід трохи покліпав своїми блакитними очима і ствердно кивнув головою. Йому було байдуже. Справу було зроблено і «джип» рушив з місця. Мій підопічний вже довіку не побачить стін своєї спальні і його прогнуте ліжко не заскрипить під ним ніколи...

Я була розрахована з роботи, але невдовзі про мене згадали. Вадик з коханою мали виїхати з країни на двадцять днів. Оскільки я вже здобула тут певну довіру,

мене просили посторожувати дім і доглянути тварин: п'ятеро собак і три кицьки. А до цього ж один раз у тиждень навідувати старого в пансіонаті.

Собакам було краще, ніж дідові

Я в цьому переконалась. За собак відповідала я: щоденно готувала для них пшеничну кашу на курячому бульйоні з голівок та лапок (неодмінно треба було відрубувати їм нігтики і дзьобики у той час, коли їм часто кидали у вольєр цілі костوماхи). Міняла воду у глибоких пластмасових тазиках, вичісувала на них кубла збитої вовни, прибирала їхній послід, вимітала і мила вольєр. У дворі завжди було чисто і свіжо: цвів бузок, яскравіла на грядках розсада весняних квітів...

А от дідові було непереливки. Він потрапив у «загальний котел», як пояснила мені жіночка із обслуговуючого персоналу.

- Ніхто не буде надавати йому якоїсь особливої уваги. Що з того, що він в окремій палаті. У нас на поверсі знаєте скільки людей?

Це говорилося мені, а не дочці, яка доплачувала цій же самій санітарочці. Мені можна було відверто сказати все і навіть пожалітися на нелегку роботу. Що з мене візьмеш? Я така ж, як і вони – доглядальниця, одним словом.

Дід мене вже не впізнавав. Лежав на спині і дивився нерухомим поглядом у стелю. Спілкуватись не хотів ні з ким. Я зрозуміла, що це наближення чогось невідворотного. Треба повідомити дочці. Якраз сьогодні вона повинна вийти на інтертелекомівський зв'язок.

Наступного дня господарі прилетіли з курорту і ми разом відвідали слабіючого старого. Негайно відвезли у лікарню, а там – до реанімації.

- Таточку! Ми ще поборемось, дороженький мій! – мов закляття повторювала дочка.

Минуло декілька днів. Хворого перевели у звичайну палату. І знову доглядати його довелось мені. На цей раз годували через зонд, чітко сповіщали про кількість рідини, яку вливали в нього і кількість сечі, яка збиралась з допомогою катетеру в окрему пластикову пляшку. Повинно було співпадати. Звісно, що це контролювалось лікарем, але, помітивши, що я роблю записи у блокноті, він вирішив просто покластися на мене. Зранку викликав до себе в кабінет і переписував мої спостереження.

Найстрашнішою була ранкова перев'язка кривавих ран, які утворились із пролежнів. Дома їх не було, вони з'явилися у пансіонаті за два-три дні і на них ніхто не звертав уваги. Тепер це було страшенне місиво, з яким порались дві медсестрички. З горла хворого чувся глухий стогін, зовсім не схожий на голос мого підопічного...

Він так само нікого не впізнавав або не хотів пізнавати. Але одного разу ковзнув по мені нібито розуміючим поглядом. Я схилилась над ним і тихенько нагадала знайому пісню, яку ми колись співали разом:

*І в дорогу далеку ти мене на зорі проводжала,
І рушник вишиваний на щастя дала...*

Старий раптом глибоко вдихнув і слабим голосочком підспівав мені. Пісня полилась, попливла,

зазвучала впевненіше і... зібрала після дверей палати декількох пацієнтів. Дехто втирав зволожені очі:

- Це той самий дідусь співає, що із реанімації привезли? Так це ж просто дивина! Сказали, що він помирає! Співайте, співайте, хай він оживає!

Але невдовзі його знову відвезли в реанімацію. На цей раз без вороття. Там з ним була донька. Вона весь час плакала і не вірила (або робила вигляд, що не вірить), у те, що всі зусилля вже марні.

Мене не відпускали і під час похорону. Труна стояла біля під'їзду, а я раз-по-раз піднімалась у квартиру: то принести свічечки, то ножиці, то пляшку води...

Повезли покійника на цвинтар. Родичі і знайомі на зворотному шляху зібрались у невеликому ресторані на поминальний обід. Дідові напередодні виповнилось рівно 83 роки...

Як на мене, надмірна любов до тварин – то вже патологія...

Кого ж, як не мене, знову запрошувати до знайомого котеджу? Господарям заманулося вирушити у тривалу подорож – телефонують мені. Мушу виїздити.

Отже, песики, давайте зробимо перекличку? Еге, так тут з'явилась нова дійова особа? Уперше в житті господиня дозволила собі залишити на догляд чужій особі свого «синочка»! Ну, не можу я написати це слово без лапок! Як це синочок, коли він сучий пес?! Хай найніжніший і найкрасивіший, і коштує кілька десятків доларів. Йоркширський тер'єр по імені Жуль.

Йому вже більше восьми років, він старенький. Очі у нього сльозяться, він куций і товстий. Його треба на руках заносити на другий поверх, бо вага стала надмірною і самотійно він вже не здолає тих східців. Їсть Жуль тільки свіжозварену курятину – стегно бройлера і ложечку рису. Все це треба ретельно розім'яти і покласти у його посудинку – прозору піалу.

Мені наказано спати з Жулем в одній постелі – на другому поверсі, на розкішному подружньому ложе. Я пообіцяла – куди дінешся?

Але спати з собакою... В мені все єство збунтувалось! В першу ж ніч вклала його самого, дала йому собачу «цукерку» (якусь в'ялену м'ясну пластинку) і спустилась до себе, в «людську», для лакеїв і слуг. Довго мила руки з милом. У того Жуля такий сморід з рота! І взагалі у собак є характерний запах, вони ж не люди, у них не та конституція!

Господарі вибрались у дорогу, попередивши про всі засоби безпеки по охороні будинку. З усіх кутків (ніби замість ікон) на мене суворо дивились камери відеоспостереження. Половина із них не працювала – з метою економії електроенергії, зате надворі з двох ракурсів (на середині електроопори) було видно все, як на долоні. По своїх смартфонах господарі спостерігали за мною в будь-який час доби. Я на те не зважала, робила свою роботу: полола, поливала, зі шлангом змивала двір, чистила, шкребла, виносила сміття. А у неділю, мов до церкви, їхала знову в пансіонат, де серед психохроніків знаходилась матуся моєї роботодавці. Везла гостинців (часто готувала її улюблені страви – смажену картоплю з котлетами, млинці з сиром, деруни

зі сметаною), очищену воду, соки, сирки в шоколадній глазурі.

Бабуня завжди була спокійною, на здоров'я не жалілась, до мене швидко звикла і чекала з нетерпінням моєї чергової появи. Часто саме у час відвідин дзвонив телефон: доня хотіла поговорити з матусею з далеких курортних країв. А, може, зайвий раз переконатись, що я виконую її накази?

Отак і просувалась моя служба. Все було б нічого, коли б один з дворових псів раптом не помер. І сталося це перед самим приїздом моїх курортників. Щойно дізнались про цю надзвичайну подію, як миттю перед двором загальмувало таксі.

- Зюзя, Зюзенька, що ж трапилось? – забігала хазяйка навколо непорушного трупика у вольєрі. – Може, його отруїли? Так ні ж, він був у вольєрі. Знаєш, ми вже возили його у ветеринарний госпіталь, там йому прокапали 34 крапельниці, щось там у кишечнику кровило.

Слава Богу, що на мене не впала підозра! Поки господар відпускав знайомого водія-таксиста, ми перенесли Зюзю на задній двір, де для нього я вже викопала яму. Обгорнули його покривальцем і поклали на дно.

- Гляди, підніми йому ротик, щоб земля не потрапила всередину! Загортай, а то мухи злітаються!

Згодом я вже вирівняла місце поховання, аж тут нагодився і господар.

- Що, немає нашого Зюзі? Скільки ж це йому було років? Дванадцять, певно, дванадцять, правда, люба? Як жаль! У мене є його портрет. Обов'язково закажу для нього пам'ятничок з гравіюванням. А поки треба

покласти зверху могилки декілька бетонних плиток і зробити невелике накриття, щоб дощ не розмивав землю. Це тимчасово, я потім все замовлю, як слід.

Цей кудлань у мене давно викликав підозру: надмірно багато їв і ніяк не гладшав, а навпаки – худнув і шерсть на ньому безнадійно звисала збитими клубками. Коли я почула про його крапельниці, переконаталась, що кінець повинен був наступити ще раніше.

Решта четверо псів ще тримались, хоча вони також не молодші за Зюзю, безпородні, підібрані на вулицях, гавкучі, але не агресивні. Коли господарі випускали їх із вольєра, вони з легкістю долали півтораметровий паркан і бігли, не розбираючи шляху, з шаленою швидкістю, лякаючи перехожих.

Власникам котеджу не раз погрожували, що «розберуться» з їх навіженими собаками, навіть стріляли. В одного із псів залишились дробинки під шкірою і він став менш рухливий, ніж інші. Клички у псів були настільки несерйозні, що навіть не запам'ятовувались. Щось подібне Зюзі: Джеся, Муся, Кузя...

Вночі вони не давали спокою ні господарям, ні сусідам. При найменшому шелесті листя зчиняли гвалт, мордувалися, стрибали на металеві решітки вольєру, терзаючи лапами хистку огорожу. Таке воно, собаче життя!

Зате Жуль купався у розкоші. Заледве його хазяйка з'явилась на порозі дому, він перевальцем поспішив їй назустріч. Може б і побіг, але габарити не дозволяли. Вона підхопила коханого песика на руки, почала цілувати його мокрий ніс:

- Ну, ти радий, що мама приїхала? Скажи, скучив, так? Все, все, більше не залишу тебе, ріднесенький мій!

Почалися розпитування: як я промивала йому очиці, як розчісувала, як брала на руки (щоб не за лапки, бо можна поламати!), як йому спалося? Так само вчинявся допит про кицьок. Їм також треба було закапувати очі, вичісувати шерсть, ретельно мити їх посуд, чергувати вологу їжу з сухими сумішами...

Про прибирання кімнат, догляд за орхідеями, про візити до матері у пансіонат – цілий перелік питань, на які треба було давати вичерпні відповіді. Окремо – фінансовий звіт з додаванням магазинних чеків і розписом вартості маршруток.

Хитрий господар спочатку вдавав із себе доброго поліцейського, намагаючись проявити співчуття до служниці:

- Ну, досить! Ти бачиш, людина втомилася! Давайте будемо вечеряти!

Але то були квіточки. Ягідки проклюнулись лише під осінь, коли мене знову покликали на службу.

Було без радощів кохання, розлука буде без ридання...

Так несподівано різко обірвались взаємини між моїми хазяями. Винахідлива цивільна дружина придбала собі трикімнатну квартиру в елітному будинку і тихцем перебралась в неї, поки Вадик гостював у дітей у Європі. При переїзді попросила мене допомогти їй. Окрім того вирішила мотнути в Грецію по путівці. Усе, звичайно, під великим секретом.

Я залишилася знову з собаками і котами. І з поїздками до пансіонату.

А хитрюща Вадикова половина зуміла накопичити порядну кількість грошей на депозиті, щомісяця отримувала кругленьку суму. Бунтувати здумала тільки з однією метою – щоб ще пожити для власних втіх і задоволення. Набридло, усе набридло! Ревнощі, докори, пильне стеження за кожним її кроком. Та й прикидатися милою і турботливою – це теж мистецтво, яке вимотує душу.

Я не раз вислуховувала непросте одкровення і розуміла, що тепер моя служба матиме подвійне дно. Жоден із них не повинен відчувати перевагу моїх симпатій на протилежній стороні. Секрети тепер будуть з обох сторін. Якраз вчасно було б вигукнути по-шекспірівськи: «Чума - на дві ваші оселі!».

Гра закінчилась, висвічуйте карти, панове!

З поверненням Вадика пристрасті розгорілись нечувано. За місце під сонцем деякий час точилась запекла суперечка. Заміський будинок зводився за рахунок цивільного чоловіка і він хотів залишити його тільки за собою.

- Але ж ти подарував його мені! – кипіла господиня.

- Де? Покажи документ! Я дарував на словах, бо вірив, що будемо разом, - не залишався в боргу сивоголовий Вадик. – Не думав, що тобі заманеться відокремлюватися, перевозитись!

Загострювати стосунки він не хотів. Навпаки, йшов назустріч усім її забаганкам. Хочеш залишити песика

тут – будь-ласка! Хочеш час від часу навідуватись сюди – буду тільки радий! Але відмовитись від особняка – дзуськи!

З другого поверху чутно було голосні телефонні переговори. Телефонували діти, обурювались поведінкою молодої мачухи, вимагали порвати з нею всілякі контакти. Батько огризався, гримав на них, наказував не втручатись і не вирішувати за нього, з ким доживати віку.

Я чекала грози від «доброго поліцейського». Але він знаходив у собі сили, щоб не зганяти злість на служниці. Вже знав, що цивільна дружина уперше перебуває у закордонній поїздці без нього. Мене не розпитував ні про що. Просто я повинна була на перших порах його вимушеного усамітнення ще допомагати по господарству. Так само годувати усіх псів і кішок, пилесосити, мити, начищати. Кожен день хазяїн ускладнював мої обов'язки: пофарбувати білою фарбою бордюри, навести лад у гаражі, вимити стелю, пофарбувати стіни...

Ділився планами:

- Хочу облаштувати мансарду, встановити в альтанці телевізор... Та й пам'ятник Зюзі вже пора ставити. Земля просіла. Скільки часу вже минуло?

Ні, я не пам'ятала дату смерті їх шолудивого собаки. У мене на думці був мій хворий чоловік, якому час від часу проводили хіміотерапію. Треба було купувати дорогі ліки, а значить заробляти на них гроші...

Зарядили дощі, стало прохолодно. Жуля треба було одягати для прогулянок, щоб не простудився. Утеплений комбінезончик – обов'язково! Йти слідком

за ним, поки він не справиться зі всіма своїми потребами, щоб не дай Бог не вступив у калюжу!

Я здіймала погляд до неба, коли в черговий раз обрізала кігтики на курячих лапках, коли вкорочувала гострі дзьоби на голівках півнів – яка непотрібна робота! Дурошам не було краю. Обривати кетяги калини, щоб потім викидати їх у сміття, зрізати цвіт хмелю, щоб він щільніше плівся по паркану, але водночас не давати йому плестися по кущах бузку... Скільки всіляких пересторог, які накочувалися і важко осідали у моїй свідомості. Усе треба виконувати без заперечень і жваво, ніби за власним бажанням.

Люди, які добрий десяток літ жили якимось казковим життям, розігрували сцени ніжностей, воркотіли один біля одного, тепер позбулися звичного режиму. У них виникають інші потреби. Із-за невдоволення, викликаного відсутністю улюбленої іграшки, з самісінького ранку буркотливий настрій. І добре, коли під рукою телефон і можна зливати негативні емоції кудись у простір. Гірше, коли все звалюється на голову підлеглий особі:

- Кахлі на кухонній панелі дуже брудні, хіба це не видно?

- Жулю треба налити свіжішої води і не з крану, а очищеної!

- Коли вже нарешті буде залита як слід овочева грядка?

Тим часом його кохана повернулася з далеких доріг і прагнула поділитися зі мною новинами. Скористалася телефонною розмовою:

- Привіт! Що там удома?- і, не діждавшись відповіді, продовжувала, - уявляєш, з яким

красунчиком я познайомилась? У нього свій ювелірний завод і ресторан. Скрізь мене возив, показував, знайомив з друзями. Так швидко промайнули ці десять днів! А ти нічого не казала Вадику? Він не розпитував? Правда? Значить, йому вже донесли. Ну й нехай! Ти бач який всезнайко!

Остання доба була найбільш напруженою. Вони обоє скаженіли, коли зійшлися у дворі один-на-один. Далі вже події розвивались без мене...

Біда не примусила себе чекати. У Вадика знайшли злоякісну пухлину, прооперували. Але згодом знайшлося ще одне захворювання – лейкоз. Це був вирок.

Поховали його у Німеччині, де мешкали доньки від законного шлюбу.

А його милу цивільну дружиноньку вдало пограбував шлюбний аферист. Був такий, та й зник у невідомому напрямку...

Обхопивши голову, повну невеселих спогадів, сиджу у своїй домашній кухоньці. Чоловік мій все-таки помер, як я не намагалась вкластися в його лікування. Але гріє душу кожен прожитий з ним день на протязі 43 років, радію, що у мене є троє дітей і п'ятеро внучат.

Моя затишна гавань у буремному життєвому морі...

